

Kommittédirektiv

En nationell miljömålssamordnare för
näringslivet

Dir.
2014:105

Beslut vid regeringssammanträde den 26 juni 2014

Sammanfattning

En särskild utredare ska i rollen som nationell miljömålssamordnare stärka samverkan inom näringslivet och mellan myndigheter och näringsliv i arbetet med att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. I uppdraget ingår att synliggöra, främja och tillvarata näringslivets miljöarbete i miljömålssystemet. Samordnaren ska bl.a.

- verka för att kunskapen om generationsmålet och miljökvalitetsmålen ökar bland företag och näringslivsorganisationer,
- underlätta för företag och näringslivets organisationer att synliggöra sitt miljöarbete och tydliggöra kopplingen till generationsmålet och miljökvalitetsmålen,
- identifiera och sprida information om goda exempel på
 - pågående samverkansprojekt på miljöområdet,
 - hur företag arbetar för att minska negativ miljöpåverkan och hur detta bidrar till att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen,
 - företag som på olika sätt integrerat miljöhänsyn i sina affärsmodeller,
- vid behov främja möjligheterna att etablera nya nätverk för samverkan mellan företag i fråga om åtgärdsinriktat miljöarbete inom och mellan branscher,
- ge förslag till regeringen på hur miljömålssystemet kan göras mer användbart för näringslivets aktörer.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2017.

Miljömålssystemet – kärnan i regeringens miljöpolitik

Generationsmålet och miljö kvalitetsmålen utgör grunden för den nationella miljöpolitiken och innebär att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Målet förutsätter en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang. Miljö kvalitetsmålen har lagt grunden för det som vi i dag kallar miljömålssystemet. Syftet är att ge en tydlig struktur för det miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Syftet är också att ge struktur för en systematisk uppföljning av miljöpolitiken.

Målen är även styrande för Sveriges agerande inom EU och i internationella sammanhang. Miljö kvalitetsmålen uttrycker den miljömässiga dimensionen av arbetet för hållbar utveckling och konkretiserar miljöbalkens mål om att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Riksdagen har beslutat om generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, vilket ger en långsiktighet och stabilitet i arbetet. Målen ger tillsammans en signal till samhällets aktörer om vad riksdagen och regeringen vill uppnå med miljöpolitiken och är på så sätt vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället och i alla sektorer.

Den nationella miljömålssamordnarens uppdrag

Näringslivet är en viktig aktör i miljöarbetet

Näringslivet har en betydande roll tillsammans med andra aktörer i arbetet för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen ska nås. Näringslivets miljöarbete har utvecklats under lång tid. Detta har bl.a. kommit till uttryck i att företag sätter upp egna miljömål eller deltar i samarbeten med andra företag och aktörer. Det är även många företag som på olika sätt arbetar med ansvarsfullt företagande (Corporate Social Responsibility, CSR) t.ex. genom certifiering, hållbarhetsredovisningar, frivilliga överenskommelser, miljöledningssystem och egna miljömål.

Enligt Tillväxtverkets skrift Miljöarbete i små och medelstora företag, Fakta & statistik 2012, arbetar större företag i allt högre utsträckning med egna miljömål och miljöledning. När det gäller mindre företag är trenden i stället nedåtgående. Under

perioden 2002–2011 minskade både andelen småföretag som arbetar med miljömål för den egna verksamheten och andelen småföretag som säljer miljöanpassade produkter.

Regeringen har tagit en rad initiativ för att stärka samverkan med näringslivet, bl.a. genom dialoger kring resurseffektivitet, hållbar konsumtion och produktion, ekosystemtjänster, innovationer och ny teknik. Dialog och samverkan med näringslivet har även skett inom ramen för regeringens uppdrag till Kemikalieinspektionen att ta fram och genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag. Ett annat exempel är dialogprocessen för att utveckla ett nationellt skogsprogram, vilken regeringen nyligen har lanserat.

Erfarenheterna av en samverkan med näringslivet är goda och regeringen vill samordna och stärka samverkan med näringslivet på ett övergripande sätt. Regeringen ser därför ett behov av att öka kunskapen om generationsmålet och miljökvalitetsmålen bland företag och näringslivsorganisationer.

Samordnaren ska

- identifiera hur företag arbetar för att minska negativ miljöpåverkan såväl nationellt som internationellt och hur detta bidrar till att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen, och
- förbättra samverkan och kompetensuppbyggnad kring åtgärdsinriktat miljöarbete inom och mellan branscher och vid behov främja etablerandet av nya nätverk för detta.

Ett starkt fokus på genomförandet av miljöpolitiken

Sedan 2010 har flera viktiga steg tagits för att miljömålssystemet ska bli ett tydligare verktyg för genomförandet av miljöpolitiken. Miljömålsberedningens (M 2010:04) arbete med åtgärdsinriktade strategier med etappmål och insatser är steg på vägen i utvecklingsarbetet och miljömålssystemet kan komma att utvecklas vidare. Tillsättningen av en nationell miljömåls-samordnare innebär ytterligare ett steg i den riktningen.

Samordnaren ska

- främja samverkan mellan företag kring åtgärdsinriktat miljöarbete inom och mellan branscher, och
- inhämta synpunkter på de viktigaste utmaningarna för företag när det gäller att styra verksamheten med utgångspunkt i generationsmålet och miljökvalitetsmålen och ge förslag till

regeringen på hur miljömålssystemet kan göras mer användbart för näringslivets aktörer.

Samverkan mellan statliga aktörer och näringslivet behöver utvecklas

Redan i dag samverkar näringsliv och statliga aktörer inom ramen för miljöarbetet. De tjugofem myndigheter som har ansvar i miljömålssystemet ska verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås. Flera av dessa samverkar med näringslivet generellt, t.ex. Tillväxtverket, Tillväxtanalys, Naturvårdsverket, Kommerskollegium och Exportkreditnämnden. Andra samverkar med näringslivet inom sina respektive verksamhetsområden och sektorer, t.ex. Kemikalieinspektionen, Statens energimyndighet, Trafikverket, Statens jordbruksverk och Skogsstyrelsen. Det är ett viktigt arbete som behöver utvecklas vidare.

I länsstyrelsernas uppdrag ingår bl.a. att utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelsen ska även verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt bidra till att det regionala tillväxtarbetet tar hänsyn till målen. Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering 2012 visar att det finns goda exempel men att variationen är stor mellan olika regioner och kommuner när det gäller att involvera näringslivet i miljöarbetet (Naturvårdsverkets rapport 6500).

Miljömålsberedningens övergripande uppdrag är att ta fram förslag till strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder inom områden som regeringen har prioriterat. Miljömålsberedningen ska ta in näringslivsperspektivet i förslagen till etappmål, styrmedel och insatser.

Den nationella miljömålssamordnaren ska som ett komplement till det pågående arbetet

- informera, inspirera, engagera, samordna och sprida goda exempel i syfte att stärka näringslivets miljöarbete.

Den nationella miljömålssamordnaren – en nod för åtgärdsinriktat miljöarbete i näringslivet

För att ytterligare stärka arbetet att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen bör samverkan inom näringslivet och mellan myndigheter och näringsliv stärkas. En del av detta handlar om att synliggöra näringslivets miljöarbete och tydliggöra kopp-

lingen till generationsmålet och miljökvalitetsmålen. För att främja detta och inspirera till ytterligare arbete ska den nationella miljömålssamordnaren

- utgöra en nod för att stärka det åtgärdsinriktade miljöarbetet i näringslivet,
- identifiera och sprida goda exempel på hur näringslivet kan delta i det lokala, regionala och nationella miljöarbetet,
- identifiera företag som på olika sätt integrerat miljöhänsyn i sina affärsmodeller, och
- genom ett branschöverskridande arbete visa hur näringslivet kan delta i, bidra till och dra nytta av medverkan i regionalt och lokalt miljöarbete.

Genomförande och redovisning av uppdraget

Uppdraget är ett komplement till redan pågående samverkansprojekt inom näringslivet och mellan myndigheter och näringslivet på miljöområdet. Samordnaren ska inhämta synpunkter från och samarbeta med berörda aktörer i den utsträckning som krävs för att genomföra uppdraget.

Regeringen har i propositionen En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141) aviserat avsikten att tillsätta en samordnare för ekosystemtjänster med uppgift att verka för en förbättrad kompetens och ett ökat kunskapsunderlag om biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Den nationella miljömålssamordnaren bör i sitt uppdrag samarbeta med samordnaren för ekosystemtjänster.

Samordnaren ska vid de tidpunkter och i den form som beslutas i dialog med Regeringskansliet (Miljödepartementet) informera om hur arbetet fortlöper.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2017. Redovisningen ska i första hand sammanfatta erfarenheterna och beskriva resultatet av det arbete samordnaren bedrivit, de initiativ som tagits samt vid behov innehålla förslag på hur miljömålssystemet kan utvecklas så att det blir mer användbart för näringslivets aktörer. Det bör även framgå hur miljömålssamordnaren har samverkat med berörda aktörer och med samordnaren för ekosystemtjänster.

(Miljödepartementet)